

مقدمه: ناتوانی سیاست‌گذاران در شناسایی و تحلیل مسائل عمومی به‌منظور تدوین خط‌مشی‌های لازم همراه با ضعف کارگزاران و مجریان در اجرای خط‌مشی‌های تصویبی و فقدان استفاده بهینه از منابع موجود از بارزترین آسیب‌های حکمرانی رفاه عمومی در جوامع مختلف است. هدف این پژوهش ارائه الگویی برای آسیب‌شناسی حکمرانی رفاه عمومی در ایران است.

روش: پژوهش حاضر از نوع پژوهش ترکیبی (کمی-کیفی) بود. به‌منظور شناسایی مفاهیم، ابعاد و شاخص‌های تشکیل‌دهنده مدل از تحلیل تماتیک (کیفی) و برای برازش مدل مفهومی پژوهش از مدل‌سازی معادلات ساختاری (کمی) استفاده شد. مشارکت‌کنندگان تحقیق در بخش کیفی را ۲۶ نفر از خبرگان، اساتید و صاحب‌نظران حوزه سیاست‌گذاری و رفاه عمومی تشکیل داده‌اند. جامعه آماری بخش کمی را ۲۴۰ نفر از کارشناسان خبره، مدیران و مدیران ارشد حوزه سیاست‌گذاری و رفاه اجتماعی تشکیل دادند که با استفاده از فرمول کوکران ۱۴۸ نفر انتخاب شدند.

یافته‌ها: در بخش کیفی، ۵۰ شاخص اولیه شناسایی و بعد از کدگذاری به روش تحلیل تماتیک ۴۵ شاخص تأیید شد. ۶ مؤلفه (مدیریت و تصمیم‌گیری؛ مالیه عمومی دولت؛ برنامه‌ریزی؛ محیط داخلی؛ محیط خارجی و حکمرانی‌بخشی) و ۴ بعد شرایط علی، زمینه‌ای، راهبردی و پیامد تأیید شدند. در بخش کمی، مؤلفه‌های مدیریت و تصمیم‌گیری و مالیه عمومی دولت بر مؤلفه‌های محیط داخلی و خارجی و همچنین بر مؤلفه برنامه‌ریزی تأثیر داشتند و مؤلفه برنامه‌ریزی نیز بر حکمرانی‌بخشی تأثیر داشت. در این تأثیرگذاری، مؤلفه مدیریت و تصمیم‌گیری رتبه اول و مؤلفه حکمرانی‌بخشی در رتبه آخر قرار گرفت.

بحث: بهره‌گرفتن از الگویی جامع برای شناسایی مسائل عمومی، این امکان را برای کشور مهیا می‌کند که اولویتها و راهبردها را تعیین و اجرا کند. برای آسیب‌شناسی حکمرانی رفاه عمومی توجه به ۶ بُعد و ۴۵ شاخص استخراج‌شده در این تحقیق الزامی خواهد بود.

۱- سالار قربانی
دکتر اقتصاد سلامت، مرکز تحقیقات علوم مدیریت و اقتصاد سلامت، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ایران، تهران، ایران.

۲- نادعلی الفت‌پور
دکتر مدیریت دولتی، دانشکده مدیریت و اقتصاد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران، تهران، ایران.
(نویسنده مسئول).
<naolfatpour@gmail.com>

۳- مرتضی موسی‌خانی
دکتر مدیریت دولتی، گروه مدیریت دولتی، دانشکده مدیریت و اقتصاد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران، تهران، ایران.

۴- محمدامین الفت‌پور
کارشناس حقوق، دانشگاه آزاد اسلامی اسلامشهر، تهران، ایران.

واژه‌های کلیدی:

آسیب‌شناسی، رفاه عمومی، حکمرانی رفاه عمومی

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۴/۲۶

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۲/۲۰

Designing the Pathology Model of Public Welfare Governance in Iran

- ▶ **1. Salar Ghorbani**
Ph.D. in Health Economics,
Health Management and
Economics Research Center,
Iran University of Medical
Sciences, Tehran, Iran
- ▶ **2. Nadali Olfatpour**
Ph.D. student in Public
Administration, Faculty of
Management and Economics,
Islamic Azad University,
Tehran Science and
Research Unit, Tehran, Iran.
(corresponding author)
<naolfatpour@gmail.com>
- ▶ **3. Morteza Mousakhani**
Ph.D. in Public
Administration, Faculty of
Management and Economics,
Islamic Azad University,
Tehran Science and Research
Unit, Tehran, Iran.
- ▶ **4. Mohammad Amin Olfatpour**
Bachelor of Laws,
Islamshahr Islamic Azad
University, Tehran, Iran

Key words:

Pathology, Public welfare,
Public welfare governance

Received: 2022/07/17

Accepted: 2023/05/10

Introduction: The purpose of this research is to provide a model to understand the inefficiency of public welfare governance in Iran.

Method: The present research is a mixed-method type (quantitative-qualitative) of research. In order to identify the concepts, dimensions and indicators of the model, theme analysis (qualitative) was used, and structural equation modeling (quantitative) was employed to fit the conceptual model of the research. 26 experts, professors and experts in the field of policy and public welfare have been selected for the socio-statistics of the qualitative part. The statistical population of the quantitative part consists of 240 experts, managers and senior managers in the field of policy and social welfare. 148 people participated considering Cochran's formula.

Findings: In the qualitative part; 50 initial indicators were identified and after coding, 45 indicators were confirmed by theme analysis. Six dimensions (management and decision-making; public finance of the government; planning; internal environment; external environment and sectoral governance), and four components of causal, contextual, strategy, and consequence factors were confirmed. In the quantitative part, the dimensions of management and decision-making and public finance of the government were found to have an effect on the dimensions of the internal and external environment as well as on the dimension of planning, and the dimension of planning also affects the governance of a sector. The dimension of management and decision-making was ranked first with an average of 6.54, and the dimension of governance was ranked last with an average of 5.14.

Discussion: A comprehensive model for identifying public issues enables the country to determine and implement priorities and strategies. The design requirements for the pattern of public welfare pathology in Iran will be six dimensions and 45 indicators extracted in this model.

Citation: ghorbani S, olfatpour N, mosakhani M, olfatpour M. (2023). Designing the Pathology Model of Public Welfare Governance in Iran. *refahj*. 23(89), 247-287.

URL: <http://refahj.uswr.ac.ir/article-1-4098-fa.html>

Extended Abstract

Introduction

Pessimistic attitudes and beliefs, expansion of the wall of mistrust, enmity, lack of understanding and lack of cooperation between the government and civil institutions and social forces are among the harms of governance (Sardarnia, 2017). Public issues are widespread phenomena, and weakness in identifying them causes ineffectiveness of government policies. Taking advantage of a comprehensive and necessary model to identify public issues provides the possibility for the country to determine and implement priorities and strategies. Effective variables in understanding of public issues include: the prominence of issues from the point of view of the masses and elites; the newness of the issue, understanding the cost and benefits, technical, social, economic, and political complexity of the problem, perceptions of people who are affected, skillful design to change perceptions, it can be said that there is an idea of the proper role of the government (Gharedaghi, 2018). Governance is not a set of rules or an activity, but a process, the process of governance is not based on control, but on coordination, which includes public and private sectors; It is not a formal institution but a continuous interaction; Governance broadly includes concepts, such as the rule of law, civil society, democracy for human rights, gender equality, and corruption control (Rahmani, 2017). One of the most important problems governing the implementation of policies in developing countries is the inability of agents and executives to analyze public policies and the lack of optimal use of available resources. In these countries, organizations are usually multi-faceted and bureaucracies are multi-functional. This multitasking mode allows for the implementation of public policy the administrative system forgets its duty and mission and moves away from its main goal (Mehrabanfar, 2016). Governance is a process through which government institutions pay attention to public issues. They manage their interests and guarantee the fulfillment of human rights. Good governance organizes these activities correctly, without errors, and based on the law (Smith, 2007). Therefore, the lack of a local, codified and strategic model in the field of pathology of public welfare governance and the directional elements of this model in order to realize the effective governance of public welfare in the country is the main concern of the researcher in conducting this research.

Method

In terms of type, this research is a mixed research (qualitative-quantitative). In terms of data collection, it is exploratory-descriptive, and in terms of goal, it is developmental-applied research. It is a qualitative research whose findings are not obtained based on census or statistical methods the main part of analysis in qualitative research is interpretive (Braun & Clarke, 2006; Fornell & Larcker, 1986). Data collection has been done using semi-structured interviews with an emphasis on the exploratory approach and based on theme analysis, which led to the formulation of the pathology model of public welfare governance and the second stage of the quantitative method that validates the model with the questionnaire tool. After the qualitative analysis, the second phase of the research was conducted using the quantitative method; The statistical population in the quantitative part includes 240 experts, managers, senior managers and experts in the field of policy and social welfare working in the ministries that are in charge of policy making in the field of public welfare. The sample size was based on Cochran's formula and 149 people were selected using the available random sampling method. In this section, the indicators of the pathology model of public welfare governance were prepared and distributed in the form of a questionnaire in order to measure the status of the variables and the validation of the model quantitatively.

Findings

The interviewees were 26 experts, professors and experts in the field of policymaking and social welfare, and the reason for their selection was that they had a scientific background (books and articles) and an executive record related to the field of policymaking and social welfare, and they had the necessary expertise and knowledge regarding the subject of the research. A number of questions were asked in each interview. After conducting the first 20 interviews, 50 codes emerged. conducting 26 interviews and preparing a list of extracted themes, for the final approval of 50 themes (indicators) in the form of a yes and no questionnaire, they were returned to the experts for scoring, assigning a score of one to five according to the importance of each Themes ranged from very little (score one) to very high (score five) and considering the mean score of ≥ 3 because of having a five-point Likert scale to accept each theme, finally, based on the final

survey, 45 themes were confirmed and five themes were removed. In the next step, a set of themes were created and reviewed. This stage includes two stages of reviewing and refining the themes. The first step includes a review at the level of coded summaries. In the second stage, the validity of the themes is considered in relation to the data set; in other words, the researcher, by reviewing the themes and examining their relationship with the first level codes and other second level themes, arrives at the thematic map of the analysis and in fact, by integrating the sub-themes into larger and higher-level themes, the general structure of the findings is revealed. In this stage, 45 themes (indicators) confirmed in the previous stage were confirmed and classified by experts in the form of six dimensions. The dimensions include: 1- Management and decision-making 2- Public finance of the government 3- Planning 4- Internal environment 5- External environment 6- Sectoral governance. After obtaining the dimensions and modifying the specific themes in each dimension, the researcher named the main themes (components). The main themes (components) were named based on the contents of the dimensions and the discretion of the researcher. At this stage, after going back and forth among the dimensions of the model, four main components were identified. The variables, management and decision-making, public finance of the government, internal environment, sector governance are at the limit of acceptable value because the average value obtained for them is less than 3. The variables of planning and external environment are in an unfavorable situation because the mean value obtained for them is estimated to be higher than 3. It should be noted that due to the negativity of the pathology variable, the acceptable value for the average number is 3 and the lower the average is 3, the desired component has a favorable status in the statistical population and vice versa. The highest coefficient of change was attributed to the variable of management and decision-making, which shows that it has the lowest consensus in response. Also, the lowest coefficient of variation was attributed to the planning variable, which shows that it has the highest consensus in response. The results of ranking the components using the Friedman test showed the management and decision-making component has the highest rank and the sector governance component has the lowest rank.

Discussion

Considering the importance of the research problem and also the review of related literature and the background of the research, the necessity of designing the pathology model of public welfare governance in Iran was felt. This research can be a comprehensive road map and a suitable model to identify the existing damages of the public welfare governance system in Iran. that the planning to fix these damages by agents in the field of policy making and social welfare, will have favorable consequences, such as reforming the policy system, reforming the banking system, reforming the tax system, reforming the structure of providing public resources, redesigning the country's budgeting structure, modifying the structure of developing development plans, reforming the production system, capital market reform, strengthening political diplomacy, strengthening economic diplomacy, control of goods, and currency smuggling. All in all, It will create transparency, remove monopoly and create competition in production, services and reform the licensing system the result of which will be reaching an ideal society.

Ethical Considerations:

Authors' Contributions

The authors contributed effectively to this article.

Funding

No financial support for the publication of this article has been received from any institution or organization.

Conflicts of Interest

The authors did not have any conflict of interest in conducting this study.

Acknowledgments

In this article, in addition to the observance of the principles of ethics, all the rights related to the sources of citation have been observed and the sources have been carefully mentioned.

مقدمه

حکمرانی خوب و آسیب‌شناسی آن طی دو دهه گذشته با وجود پژوهشها و توجهی که به آن مبذول شده، همچنان مفهومی مبهم است (گریندل^۱، ۲۰۱۷). حکمرانی مجموعه‌ای از قوانین یا یک فعالیت نیست، بلکه یک فرآیند است. روند حکومت مبتنی بر کنترل نیست، بلکه بر هماهنگی استوار است. حکمرانی شامل بخشهای دولتی و خصوصی است؛ یک نهاد رسمی نیست بلکه تعامل مداوم است. حکمرانی به طور گسترده‌ای شامل مفاهیمی مانند حاکمیت قانون، جامعه مدنی، دموکراسی برای حقوق بشر، برابری جنسیتی و کنترل فساد است (رحمانی و همکاران، ۲۰۱۴).

موضوع حکمرانی، پدیده‌ای وسیع و گسترده است که ضعف در شناسایی آن موجب ناکارآمدی سیاستهای دولت می‌شود. از جمله آسیبهای حکمرانی در عصر حاضر؛ نگرش و باورهای بدبینانه، گسترش دیوار بی‌اعتمادی، دشمنی، عدم تفاهم و فقدان همکاری بین حکومت و نهادهای مدنی و نیروهای اجتماعی از آسیبهای حکمرانی است (سردارنیا، ۲۰۱۷)؛ بنابراین بهره‌گرفتن از الگویی جامع و اقتضایی برای شناسایی مسائل حکمرانی، این امکان را برای کشور مهیا می‌کند که اولویتها و راهبردها را تعیین و اجرا کنند (قره‌داغی، ۲۰۱۸).

آنچه می‌توان بیان کرد آن است که علت اصلی فقدان رفاه عمومی، توسعه‌نیافتگی و گسترش فقر مطلق و نقصان موجود در فرآیند سیاست‌گذاری عمومی کشور است. فقر مطلق، ناتوانی در کسب حداقل استاندارد زندگی تعریف شده است. در واقع فقر مطلق، عدم دسترسی به حداقلهای معیشتی در جامعه را بررسی می‌کند که با توجه به تفاوت هزینه‌های زندگی در مناطق مختلف کشور یکسان نیست. نرخ تورم بالا به همراه بیکاری (شاخص فلاکت) در سالهای اخیر عامل رشد قابل توجه خط فقر در شهر تهران و سایر نقاط کشور شده است. افزایش شاخص فلاکت در کنار کاهش قابل توجه درآمد سرانه، منجر به رشد

---

1. Grindle

نرخ خط فقر در این سالها شده است. شواهد موجود نشان از روند فزاینده این متغیر را در سالهای ۱۳۹۷ و ۱۳۹۸ دارد؛ به نحوی که ۱۸/۰۴ جمعیت کشور معادل ۱۵ میلیون نفر زیر خط فقر زندگی می‌کنند (مرکز پژوهشهای مجلس شورای اسلامی گزارش شماره ۱۶۱۷۵ سال ۲۰۱۸).

به عقیده مشاوران هاروارد، نمی‌توان در ایران الگوی کشورهای نوردیک را پیاده کرد؛ زیرا با ساختار سازمانی ناشناخته و مردمانی با رفتار اجتماعی غیرقابل پیش‌بینی مواجه هستید. یکی از یافته‌های آنان نحوه تفکر عجیب سیاست‌گذاران ایرانی است. آنها دریافتند که نگرش «ما بهتر از شما کار می‌کنیم» بر رفتار مسئولان به‌ویژه ستاد مرکزی، نسبت به مردم، نهادهای مدنی و دستگاههای اجرایی حاکم است. در واقع این طرز فکر، گاهی در حد «جنون خودپرستی اداری» آشکار می‌شد. استراتژیستهای هارواردی در گزارش خود آورده‌اند که در برخورد های فکری در ایران آنچه راه حل مسئله به نظر می‌رسد، معمولاً راه‌حل نیست، بلکه نوعی سازش ناپایدار است که با متقاعد شدن یا تغییر نگرش فرد چندان سروکار ندارد. در این شرایط، چون افراد با یکدیگر برخورد شخصی می‌کنند نه عقیدتی، برخوردها معمولاً با صف‌آرایی و یارگیری علیه همدیگر حل می‌شود، نه با برهان و استدلال. در این صف‌آرایی، پیش‌قراولان افکار به پایگاه تجمع گروه‌های رقیب بدل می‌شوند (مک‌لئود، ۱۹۶۴).

از مهم‌ترین مشکلات حاکم بر مسیر اجرای سیاستهای تدوینی کشورهای در حال توسعه، ناتوانی کارگزاران و مجریان در تحلیل خط‌مشیهای عمومی و فقدان استفاده بهینه از منابع موجود است. معمولاً در این کشورها، سازمانها چندوجهی و بوروکراسیها چندکاره هستند. این حالت چندوظیفه‌ای در اجرای خط‌مشی عمومی باعث می‌شود که نظام اداری وظیفه و رسالتش را فراموش کند و از هدف اصلی خود دور شود (مهربانفر، ۲۰۱۶).

در سازمانها برای هر بخش، به‌منظور شناسایی مسائل و حل آنها، نیاز به مجموعه

منحصربه‌فردی از مهارت‌ها و توانایی‌های مدیران است که متأسفانه این موضوع به‌طور جدی مورد توجه قرار نگرفته است. همچنین برخی اوقات مدیران، در عوض توجه به علت‌ها، به علامت‌ها و نشانه‌ها توجه می‌کنند (شیخی‌پور و سلاجقه، ۲۰۱۷). حکمرانی فرآیندی است که به‌واسطه آن نهادهای دولتی به مسائل عمومی توجه می‌کنند، منافع خود را مدیریت می‌کنند و تحقق حقوق بشر را ضمانت می‌کنند. حکمرانی خوب این فعالیت‌ها را به‌صورت صحیح، بدون خطا و با محوریت قانون ساماندهی می‌کند (اسمیت^۱، ۲۰۰۷).

امروزه بسیاری از کشورها در چنبره بوروکراسی سنتی و نظام مدیریت آمرانه که منتج از تفکر قدیمی جدایی اداره از سیاست است گرفتار هستند و اجرای خط‌مشی عمومی برای آنها همچون یک موضوع غیرقابل حل باقی مانده است. بر همین مبنا، اغلب برنامه‌های دولت در این کشورها در مرحله اجرا منجر به شکست و ناکامی می‌شود (فرناندز^۲، ۲۰۰۶؛ کاکس^۳، ۲۰۱۵)؛ بنابراین فقدان الگوی بومی، مدون و راهبردی در حوزه آسیب‌شناسی حکمرانی رفاه عمومی و ارکان جهت‌ساز این الگو به‌منظور تحقق اثربخش حکمرانی رفاه عمومی در کشور، دغدغه اصلی محقق در انجام این پژوهش را تشکیل می‌دهد.

در این حوزه تحقیقاتی در داخل و خارج انجام شده است. از جمله سردارنیا (۲۰۱۷) در مقاله‌ای با عنوان «حکمرانی در ایران، آسیب‌شناسی و ارائه راهبردها» با مرور مبانی و ادبیات موجود، نگاه آسیب‌شناسانه نسبت به فرآیند حکمرانی و شیوه ارتباط حکومت و نهادهای مدنی در ایران داشته است. در ادامه با استفاده از مباحث نظری، راهبردهایی در خصوص ایجاد و گسترش حکمرانی خوب بر مبنای تعامل، همکاری جویی و مسئولیت‌پذیری دوسویه میان حکومت و نیروهای اجتماعی و نهادهای مدنی ارائه کرد. حاجی‌پور و همکاران (۲۰۱۶) با روش آمیخته کیفی و کمی به «طراحی الگوی آسیب‌شناسی اجرای خط‌مشی عمومی در

1. Smith
2. Fernandez
3. Cox

ایران» پرداختند. برای جمع‌آوری داده‌ها، با ۲۰ نفر از خط‌مشی‌گذاران، مجریان و اساتید خط‌مشی در ارتباط با چالش‌های اجرای خط‌مشی‌های عمومی مصاحبه‌هایی رودررو، عمیق و با طرح پرسش‌های باز اقدام کردند. نتایج نشان داد الگویی جامع و مبتنی بر عمل است که هم‌زمان به اغلب مؤلفه‌های مؤثر در اجرای ناموفق خط‌مشی عمومی توجه کرده باشد. نتایج همچنین تصویر کاملی از چالش‌های فضای خط‌مشی‌گذاری عمومی، فضای عمومی خط‌مشی و فضای اجرای خط‌مشی عمومی را ترسیم و در نهایت پیامدهای اجرای ناموفق آن را ارائه کرد. عباسی و همکاران (۲۰۱۶) با روش آمیخته کیفی و کمی به بررسی «موانع اجرای سیاست‌های عمومی در سازمان‌های دولتی» پرداختند.

در این تحقیق با توجه به پژوهش‌های انجام شده شاخص‌های موردنظر شناسایی و از بین سازمان‌های دولتی، وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی به دلیل در دسترس بودن انتخاب شد و موانع اجرای خط‌مشی‌های این بخش در کشور موردبررسی و مطالعه میدانی قرار گرفت. نتایج نشان داد که مشکلات مربوط به تدوین‌کنندگان خط‌مشی، مجریان و استفاده‌کنندگان، ماهیت خط‌مشی، سازمان مجری، انواع کنشها و گروه‌های فشار و محیط با اجرای خط‌مشی در وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی رابطه دارند. درخشان و همکاران (۲۰۱۸) در مقاله‌ای با عنوان «آسیب‌شناسی مؤلفه‌های حکمرانی خوب (پاسخ‌گویی، عدالت و انصاف)» با روش آمیخته، توصیفی و کاربردی، به آسیب‌شناسی مؤلفه‌های حکمرانی پرداختند. نتایج نشان داد که در مؤلفه‌های پاسخ‌گویی، عدالت و انصاف بین وضع موجود و مطلوب، فاصله وجود دارد و برای کاهش فاصله موجود در هر یک از مؤلفه‌ها، آسیب‌شناسایی و راهکارهایی بیان شده است.

پورعزت و همکاران (۲۰۱۴) با روش تحلیل محتوا و تکنیک داده‌بنیاد فازی به اولویت‌بندی مسائل در تدوین دستورکار برای خط‌مشی‌گذاری عمومی پرداختند. نتایج نشان داد که کارگزاران، افراد و گروه‌های ذی‌نفع، به‌شدت تحت‌تأثیر ساخت و بافت ادبیات جاری

و بعضاً خودساخته قرار دارند. بنابراین در بسیاری از موارد اولویتهای خطمشی، هیچ ارتباطی به جهان واقعی نداشته و بر مبنای ذهنیت خطمشی گذاران شکل می‌گیرند.

لاوبراند^۱ (۲۰۱۵) در مقاله‌ای با عنوان «شکاف اجرا در حکمرانی» با روش تحلیل محتوا در ادبیات موضوع به بررسی موانع و شکاف اجرایی در حکمرانی انگلیس پرداخت. نتایج نشان داد که اجرای اثربخش قوانین و خط‌مشیها در اداره جامعه، در گرو همکاری و اعمال حکمرانی سنجیده و مطلوب سه حوزه دولت، مردم و بخش خصوصی با محوریت دولت است. رهنورد (۲۰۱۱) در پژوهشی با روش آمیخته کیفی و کمی به طراحی الگوی مدیریت دولتی برای تحقق حاکمیت تراز چشم‌انداز ۱۴۰۴ پرداخته است. نتایج این پژوهش نشان داد که حاکمیتی مطلوب و در تراز چشم‌انداز با ویژگیهای شش‌گانه عدالت‌گرایی، قانون‌گرایی، مشارکت، ارزش‌گرایی، توسعه‌گرایی و پاسخگویی قابل تبیین است و به‌کارگیری نوعی الگوی تلفیقی مدیریت دولتی با توجه به رویکردهای چهارگانه اداره امور عمومی، مدیریت دولتی نوین، مدیریت ارزشهای همگانی و مدیریت ارزشهای متعالی برای پیاده‌سازی حاکمیت تراز چشم‌انداز، لازم و ضروری است.

مکیان و بی‌باک^۲ (۲۰۱۵) در مقاله‌ای با عنوان «تأثیر حکمرانی خوب بر توسعه انسانی» یک تحلیل بین‌کشوری با روش مدل‌سازی معادلات ساختاری به بررسی تأثیر شاخص حکمرانی خوب بر شاخص توسعه انسانی در دو گروه کشورهای منتخب اسلامی و کشورهای درحال توسعه در دوره زمانی ۲۰۰۵-۲۰۱۲ مورد بررسی قرار گرفت. داده‌های مورد استفاده به صورت داده‌های تابلویی متوازن است. همچنین به منظور نتیجه‌گیری بهتر از چندین متغیر کنترلی و برای تخمین از مدل روش رگرسیون حداقل مربعات تعمیم‌یافته استفاده شده است. نتایج نشان داد که در کشورهای درحال توسعه، رابطه مثبت و معناداری، بین شاخص

---

1. Lovbrand

2. Makiyan and bibak

حکمرانی خوب و آزادی اقتصادی، با توسعه انسانی وجود دارد، اما در کشورهای اسلامی، این رابطه از نظر آماری معنادار نیست که نشانگر ضعف حکمرانی و نبود آزادی اقتصادی در آنجا است و بر شاخص توسعه انسانی تأثیر نامناسبی دارد.

سیوسایند و همکاران^۱ (۲۰۱۷) در مقاله‌ای با عنوان «آینده مدل رفاه اسکاندیناوی، سیستمهای مدیریت موازی و شهروندی فعال» با روش مروری، به طور خلاصه به بحث درباره اصول مهم مقررات ملی اتحادیه اروپا در مورد خدمات رفاهی و بهزیستی در شهرداریها و مؤسسات و همچنین تأثیر این عوامل بر شهروندان پرداختند نتایج نشان داد که مهم‌ترین نتیجه حکمرانی مدل نودریک، رفاه و برابری، پیشرفت اجتماعی و درک خوشبختی، بهره‌وری، اشتغال و رقابت‌پذیری اقتصاد و اعتماد مردم و بخش عمومی است. در این راستا محقق به دنبال پاسخگویی به این سؤال است که الگوی آسیب‌شناسی حکمرانی رفاه عمومی در ایران چگونه شکل می‌گیرد؟

روش

این پژوهش از نظر نوع پژوهشی ترکیبی (کیفی-کمی) است. از نظر نحوه گردآوری داده، اکتشافی-توصیفی و از لحاظ هدف، پژوهشی توسعه‌ای-کاربردی است. جمع‌آوری داده با استفاده از مصاحبه نیمه ساختاریافته با تأکید بر رویکرد اکتشافی و بر مبنای تحلیل تماتیک انجام شده است که منجر به تدوین مدل آسیب‌شناسی حکمرانی رفاه عمومی شد و در مرحله دوم در روش کمی با ابزار پرسشنامه به اعتباریابی مدل پرداخته شد.

در روش کیفی، انتخاب مصاحبه‌شوندگان به صورت هدفمند و با روش گلوله برفی بوده است. شیوه انتخاب بدین صورت است که از افراد خواسته‌شده نمونه‌های آگاه دارای ویژگیهای ورود به مطالعه را برای انجام مصاحبه‌های بعدی معرفی کنند. انتخاب نمونه تا

---

1. Sivesind

جایی ادامه دارد که کفایت و اشباع داده‌ها حاصل شود و محقق دریابد نمونه‌های بعدی اطلاعات متمایزی در اختیار وی قرار نمی‌دهند (جوهری‌زاده و همکاران، ۲۰۱۴).

کارگزاران، خبرگان، اساتید و صاحب‌نظران حوزه خط‌مشی‌گذاری و رفاه اجتماعی جامعه آماری را تشکیل دادند و تعداد ۲۶ نفر انتخاب شدند؛ الزامات انتخاب نمونه برای مصاحبه، افرادی بودند که دارای دو شرط الف) تسلط بر مقوله ناکارآمدی حکمرانی رفاه عمومی و همچنین دارای تألیفات و تحقیقاتی در این زمینه باشند. ب) مدیران و سیاست‌گذاران حوزه رفاه و تأمین اجتماعی که حداقل ۵ سال در این حوزه فعالیت مستمر داشته باشند.

بعد از شناسایی متخصصانی که دارای دو ویژگی فوق بودند مصاحبه با آنها انجام شد. در ابتدای هر مصاحبه، ضمن بیان هدف پژوهش تأکید شد که از مصاحبه‌ها فقط برای استخراج اطلاعات این پژوهش استفاده خواهد شد. همچنین هویت افراد غیر مشخص بوده و موضوع محرمانه بودن کلیه اطلاعات اعلام شد. پس از کسب اجازه از مصاحبه‌شوندگان و موافقت آنها، مصاحبه‌ها ضبط و سپس ترانویسی و کدگذاری انجام شد.

لازم به ذکر است، برای انتخاب نمونه آماری به‌منظور مصاحبه‌های عمیق، با افرادی که دارای سابقه اجرایی، مدیریتی و برخوردار از دانش و آگاهی کافی در این حوزه بودند مصاحبه برگزار شد. لیست مصاحبه‌شوندگان در جدول (۱) ذکر شد.

جدول شماره (۱) لیست مصاحبه‌شوندگان

شماره	تحصیلات	سوابق کاری و تجربی
E1	دکتری مدیریت	عضو هیئت‌علمی دانشگاه، نماینده سابق مجلس
E2	دکتری اقتصاد	عضو کمیسیون اقتصادی مجلس، عضو هیئت‌علمی
E3	دکتری جامعه‌شناسی	عضو هیئت‌علمی
E4	دکتری مدیریت	معاون شهرداری تهران، عضو هیئت‌علمی
E5	دکتری سیاست‌گذاری	عضو کمیسیون اجتماعی مجلس، عضو هیئت‌علمی

شماره	تحصیلات	سوابق کاری و تجربی
E6	دکتری تخصصی داروسازی	مدیر در وزارت بهداشت، عضو هیئت علمی
E7	کارشناسی ارشد اقتصاد	مدیر در وزارت امور خارجه
E8	دکتری اقتصاد	نماینده مجلس شورای اسلامی عضو هیئت علمی
E9	دکتری حقوق خصوصی	مدیر در سازمان هدفمندی یارانه‌ها، عضو هیئت علمی
E10	دکتری اقتصاد	مدیر در سازمان برنامه و بودجه کشور، عضو هیئت علمی
E11	دکتری حقوق خصوصی	مدیر در وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، عضو هیئت علمی
E12	دکتری حقوق خصوصی	مدیر در سازمان برنامه و بودجه کشور عضو هیئت علمی
E13	دکتری اقتصاد	هیئت علمی
E14	دکتری سیاست گذاری عمومی	مدیر در وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، عضو هیئت علمی
E15	دکتری سیاست گذاری عمومی	مدیر در وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی
E16	پزشک اجتماعی	مدیر در وزارت بهداشت عضو هیئت علمی
E17	دکتری حسابداری	مدیر اجرایی
E18	کارشناس ارشد اقتصاد	کارشناس سازمان برنامه و بودجه کشور
E19	دکتری اقتصاد سلامت	مدیر مرکز تحقیقات، عضو هیئت علمی
E20	دکتری علوم سیاسی	معاون استاندار، عضو هیئت علمی
E21	دکتری جامعه‌شناسی رفاه	مدیرکل بهزیستی، عضو هیئت علمی
E22	دکتری اقتصاد	مشاور اقتصادی، عضو هیئت علمی
E23	دکترای مدیریت	رئیس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان
E24	پزشک متخصص	مدیر بیمارستان، عضو هیئت علمی
E25	دکتری برنامه‌ریزی شهری	مشاور وزیر، عضو هیئت علمی
E26	دکتری جامعه‌شناسی	عضو کمیسیون اجتماعی مجلس

به منظور تجزیه و تحلیل داده‌های کیفی از تحلیل تماتیک استفاده شد. فرآیند تحلیل تم شامل کدگذاری، شناسایی تمها یا الگوهای معانی، طبقه‌بندی داده‌ها بر اساس تمها و در نهایت تفسیر ساختارهای تماتیک منتج شده بر اساس شباهتها، روابط، الگوهای فراگیر، سازه‌های نظری یا اصول تشریحی است (براون و کلارک، ۲۰۰۶)؛ بنابراین در مرحله اول پژوهش استفاده از تحلیل تماتیک، استفاده از روش کتابخانه‌ای و مصاحبه با خبرگان و پیاده‌سازی آن در نرم‌افزار MaxQDA18 بود.

بعد از انجام روش کیفی، مرحله دوم پژوهش با استفاده از روش کمی انجام شد. جامعه آماری در بخش کمی شامل ۲۴۰ نفر از نمایندگان مجلس، مدیران، مدیران ارشد و کارشناسان خبره حوزه سیاست‌گذاری و رفاه اجتماعی شاغل در وزارتخانه‌های که متولی امر سیاست‌گذاری در حوزه رفاه عمومی بودند.

برای انتخاب نمونه مناسب از روش نمونه‌گیری تصادفی استفاده شد. با توجه به فرمول کوکران به شرح زیر تعداد نمونه برابر با ۱۴۸ نفر به دست آمده است. محقق برای اطمینان از بازگشت این تعداد پرسشنامه ۱۶۰ پرسش‌نامه را در جامعه توزیع کرد.

در فرمول کوکران معمولاً حداکثر اشتباه مجاز (d) معادل ۰/۰۵، ضریب اطمینان ۰/۹۵، $z = 1/96$ و مقادیر p و q نیز هر کدام معادل ۰/۵ و حجم جامعه $N =$ در نظر گرفته می‌شود. مقدار P برابر با ۰/۵ در نظر گرفته می‌شود؛ زیرا اگر $P = 0/5$ باشد n حداکثر مقدار ممکن خود را پیدا می‌کند و این امر سبب می‌شود که نمونه به حد کافی بزرگ باشد (سرمد و همکاران، ۱۳۸۸).

$$n = \frac{\frac{1.96^2 \cdot 0.5 \cdot 0.5}{0.05^2}}{1 + \frac{1}{240} \left(\frac{1.96^2 \cdot 0.5 \cdot 0.5}{0.05^2} - 1 \right)} = 148$$

در این بخش شاخصهای مدل آسیب‌شناسی حکمرانی رفاه عمومی در قالب پرسشنامه تنظیم و توزیع شد تا وضعیت متغیرها و اعتبار یابی مدل به صورت کمی موردسنجش قرار گیرد.

با توجه به آنکه اعضای گروه کانونی (پانل)، (خبرگان، اساتید و صاحب‌نظران حوزه خط‌مشی‌گذاری و رفاه عمومی) نماینده گروه یا حوزه دانش موردنظر هستند، اعتبار محتوا تضمین می‌شود. در این پژوهش از معیار اعتبار اعضاء در شیوه اعتباریابی نیومن استفاده شد. اعتبار اعضاء در معیار اعتباریابی نیومن زمانی اتفاق می‌افتد که محقق نتایج را به اعضاء برمی‌گرداند تا در مورد کفایت آن داوری کنند. در این پژوهش با توجه به اینکه نتایج مربوط به هر مرحله به خبرگان برگشت داده و نظر آنها دوباره دریافت می‌شد، اعتبار اعضا برقرار است. همچنین برای حصول اطمینان از روایی پژوهش، یعنی دقیق بودن یافته‌ها از منظر پژوهشگر و مشارکت‌کنندگان اقدامات زیر انجام شد:

۱. بازبینی اعضاء که در آن برخی از مشارکت‌کنندگان گزارش‌هایی مرحله نخست، فرآیند تحلیل یا مقوله‌های به دست آمده را بازبینی کردند و نظر خود را درباره آنها ابراز داشتند. ۲. بازبینی همکاران که در آن استادان راهنما و مشاور در جلسات مشترک به بررسی یافته‌ها و اظهارنظر درباره آنها پرداختند؛ بنابراین بر اساس مؤلفه‌های استخراج‌شده و روابط بین آنها، پس از جمع‌آوری داده‌ها از طریق مصاحبه اکتشافی و طراحی مدل بر مبنای تحلیل تماتیک، روایی از طریق بازبینی اعضاء و همکاران در جلسات مشترک تأمین شد.

پس از جمع‌آوری پرسشنامه‌ها و استخراج داده‌ها، برای تجزیه و تحلیل از نرم‌افزار SPSS22 و Smart PLS2 استفاده شده است.

در روش کمی برای برآورد روایی و اگرایی مدل (جدول ۳)، از روش ماتریس فورنل و لاکر استفاده شد. طبق این معیار جذر شاخص AVE، یک متغیر پنهان باید بیشتر از همبستگی آن متغیر پنهان با متغیرهای پنهان دیگر باشد، این امر نشانگر آن است همبستگی آن متغیر

پنهان، با مشاهده‌پذیرهای خود بیشتر از همبستگی‌اش با متغیرهای دیگر است (فورنل و لاکر، ۱۹۸۱؛ نیازی و همکاران، ۱۳۹۶). در PLS بررسی این امر به وسیله ماتریسی حاصل می‌شود. به‌منظور تشخیص تک‌بعدی بودن یک بلوک، پایایی مرکب (جدول ۴)، نسبت به آلفای کرونباخ، شاخص مناسب‌تری است؛ زیرا آلفای کرونباخ مبتنی بر فرض هم‌ارزی متغیرهای مشاهده شده است؛ اما پایایی مرکب این فرض را ندارد و بر اساس نتایج مدل (به معنی بارهای عاملی) است تا همبستگی موجود بین متغیرهای مشاهده‌شده در مجموعه داده‌ها است. نتایج و گزارش خروجی نرم‌افزار PLS برای شاخص پایایی مرکب در جدول (۲) آورده شده است.

یافته‌ها

یافته‌های بخش کیفی

بخش کیفی (تدوین مدل) با استفاده از رویکرد تحلیل تماتیک (مضمون)، به دنبال ارائه مدلی جدید در عرصه آسیب‌شناسی حکمرانی رفاه عمومی در ایران بود. اولین گام در تحلیل تماتیک، آشنایی پژوهشگر با داده‌های جمع‌آوری شده است؛ بنابراین محقق پس از ترانویسی داده‌ها همراه با جزئیات توصیفی (از جمله نحوه ابراز احساسات مصاحبه‌شونده و مواجهه با پرسشها، شرایط محیطی و ...)، کار مطالعه چندباره آنها و نوشتن ایده‌های اولیه توسط پژوهشگر را آغاز کرد. در این مرحله، بازخوانی مکرر داده‌های کیفی با هدف جستجو معانی و الگوها انجام شد.

بر اساس هدف تحقیق که آسیب‌شناسی حکمرانی رفاه عمومی در ایران بود، از معیاری به نام اشباع داده یا اشباع نظری برای رسیدن به هدف استفاده شده است. بر اساس داده‌های به دست آمده از مطالعه متون مختلف و مصاحبه با ۲۶ نفر از سیاست‌گذاران، مدیران ارشد،

اساتید و صاحب‌نظران این حوزه گزاره‌های موردنیاز استخراج شد.

سپس دسته‌بندی کدهای مختلف در قالب تمهای بالقوه و مرتب‌کردن همه خلاصه داده‌های کدگذاری شده در قالب تمهای مشخص شده انجام شد. در واقع محقق، تحلیل کدهای خود را شروع کرده و در نظر می‌گیرد که چگونه کدهای مختلف می‌توانند برای ایجاد یک تم کلی ترکیب شوند. به عبارت دیگر محقق تصمیم می‌گیرد که کدام کدهای سطح اول را در یک دسته یا تم قرار دهد تا ارتباط معنایی درستی با هم داشته باشند. همچنین کدهای ناقص، نامرتب و تکراری حذف می‌شوند. ابتدا مصاحبه‌های انجام‌شده به طور کامل به صورت مکتوب در نرم‌افزار مکس کیودا پیاده‌سازی می‌شوند، سپس چندین بار مورد مطالعه و بررسی و بازخوانی قرار می‌گیرند تا شناخت کاملی از آنها به دست آید آنگاه مفهوم اصلی از تک تک عبارات مصاحبه و متون مقالات مرتبط، استخراج و مفهوم‌پردازی شدند و توسط گدها نام‌گذاری شدند.

در این تحقیق، هر مصاحبه به‌مثابه یک گروه مقایسه مدنظر قرار گرفته است. مصاحبه‌شوندگان ۲۶ تن از خبرگان، اساتید و صاحب‌نظران حوزه خط‌مشی‌گذاری و رفاه اجتماعی بودند و دلیل انتخاب آنها این بود که دارای زمینه علمی (کتب و مقالات) و سابقه اجرایی مرتبط با حوزه خط‌مشی‌گذاری و رفاه اجتماعی هستند و نسبت به موضوع پژوهش تخصص و آگاهی لازم را دارا هستند. در هر مصاحبه تعدادی سؤال مطرح شد. پس از انجام ۲۰ مصاحبه نخست، ۵۰ گد پدیدار شد.

سیر مطالعه مصاحبه‌ها از این طریق بیانگر اطلاعات تکراری و مؤید مفاهیم، مقوله‌ها و روابط قبلی بود. بنابراین محقق به این نتیجه دست یافت که مرحله اشباع نظری نزدیک است اما برای جلوگیری از نادیده گرفتن برخی از گدها و شاید روابط جدید و در نتیجه، ارتقای روایی تحقیق ۶ مصاحبه دیگر نیز انجام شد. اگرچه این مصاحبه‌ها به شکل‌گیری تم جدیدی منجر نشد.

پس از انجام ۲۶ مصاحبه و تهیه لیستی از تمهای استخراج‌شده، به منظور تأیید نهایی ۵۰ تم (شاخص) در قالب پرسشنامه به صورت بلی و خیر تنظیم و برای امتیازدهی به خبرگان بازگشت داده شد. با اختصاص امتیاز یک تا پنج به میزان اهمیت هر تم به صورت خیلی کم (امتیاز یک) تا خیلی زیاد (امتیاز پنج) و با در نظر گرفتن مبنای میانگین $\square$ ۳ به دلیل داشتن طیف لیکرت پنج‌تایی برای پذیرش هر تم، در نهایت بر اساس نظرسنجی نهایی ۴۵ تم تأیید و ۵ تم حذف شد. تمهای تأییدشده به شرح جدول (۲) است.

در مرحله بعد محقق مجموعه‌ای از تمها را ایجاد کرده و آنها را مورد بازبینی قرار داد. این مرحله شامل دو مرحله بازبینی و تصفیه تمها بود. مرحله اول شامل بازبینی در سطح خلاصه‌های کدگذاری شده است. در مرحله دوم اعتبار تمها در رابطه با مجموعه داده‌ها در نظر گرفته شد. به عبارتی دیگر محقق با مرور تمها و بررسی رابطه آنها با کدهای سطح اول و سایر تمهای سطح دوم، به نقشه تماتیک^۱ تحلیل می‌رسد و در واقع با ادغام تمهای فرعی در تمهای بزرگ‌تر و سطح بالاتر، ساختار کلی یافته‌ها آشکار می‌شود. در این مرحله ۴۵ تم (شاخص) تأییدشده مرحله قبل در قالب شش مؤلفه به شرح جدول (۲) توسط خبرگان تأیید و طبقه‌بندی شدند.

مؤلفه‌ها شامل: ۱- مدیریت و تصمیم‌گیری ۲- مالیه عمومی دولت ۳- برنامه‌ریزی ۴- محیط داخلی ۵- محیط خارجی ۶- حکمرانی بخشی هستند.

بعد از دستیابی به ابعاد و اصلاح تمهای اختصاصی در هر بُعد، تمهای اصلی (مؤلفه‌ها) نام‌گذاری شد. نام‌گذاری تمهای اصلی (مؤلفه‌ها) بر مبنای محتویات ابعاد و صلاح‌دید پژوهشگر انجام شد. در این مرحله در نهایت پس از رفت و برگشت در میان ابعاد مدل، ۴ بعد اصلی مطابق جدول (۲) شناسایی شدند.

1. Thematic map

جدول (۲) کدگذاری ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخصها (گوبه‌های) مدل

ابعاد	مؤلفه‌ها	شاخصها
شرایط علی	مدیریت و تصمیم‌گیری	پیچیدگی نظام تصمیم‌گیری
		تعدد مراکز تصمیم‌گیری
		توسعه‌نیافتگی دولت الکترونیک
		کم‌توجهی به محیط داخلی و خارجی
		تعارض منافع
		تکثر، تعارض و هم‌پوشانی قوانین و مقررات کشور
		تأثیر ساختارهای غیررسمی
		نقصان شفافیت در فرآیند تصمیم‌گیری
		نگرش کوتاه‌مدت و تمایل به تصمیمات مقطعی و مسکن‌گونه
		نهادینه شدن کسری بودجه
راهبردها	برنامه‌ریزی	ساختار معیوب بودجه عمومی
		وابستگی شدید نظام تأمین مالی و اقتصادی به نفت و منابع طبیعی
		سیاستهای مالیاتی کم‌اثر
		ناکارآمدی مدیریت بازار ارز
		اعمال یارانه پنهان و هدر رفت منابع هنگفت و گران‌قیمت انرژی
شرایط زمینه‌ای	محیط داخلی	ناکارآمدی برنامه اقتصاد کلان کشور
		دیپلماسی سیاسی و اقتصادی ضعیف در هماهنگی با اهداف کلان کشور
		تدوین سیاستهای توسعه‌ای بلند پروازانه
		کم‌سازگاری بودجه سنواتی با برنامه‌های توسعه
محیط داخلی	محیط داخلی	ضعف برنامه تربیت نیروی انسانی کارآمد
		عدم تخصیص بهینه بودجه و مبتنی بر رفتارهای سیاسی
		نوسانات شدید اقتصادی
		بحران تولید، اشتغال و رشد اقتصادی
		ضعف جامعه مدنی

Designing the Pathology Model of Public Welfare Governance in Iran

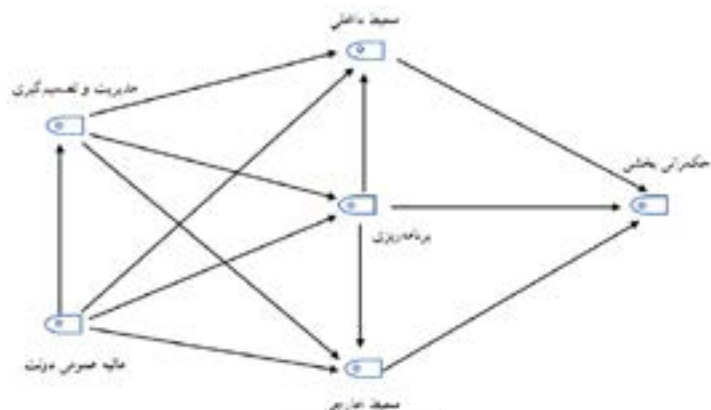
شاخصها	مؤلفه‌ها	ابعاد
ساختار سازمانی نامناسب و غیر منسجم	معیط داخلی	شرایط زمینه‌ای
بی‌اعتماد سازی مردم و کاهش سرمایه اجتماعی		
وجود فساد، ویژه خواری و رانت		
تأثیر گروه‌های ذی‌نفوذ بر حاکمیت		
دولتی بودن اقتصاد و بنگاهداری دولتی		
نقصان نظام نظارتی و دولتی بودن نظارتها		
کم‌توجهی به شایسته‌سالاری و توجه به روابط به جای ضوابط		
تحریمهای بین‌المللی	معیط خارجی	تدابیر
بلا تکلیفی ۳ لایحه (اصلاح قانون مبارزه با تأمین مالی تروریسم، پیوستن ایران به کنوانسیون سازمان ملل متحد برای مبارزه با جرایم سازمان‌یافته فراملی پارامو و اصلاح قانون مبارزه با پولشویی) از لوائح ۴ گانه موسوم به FATF		
تحریم صندوق توسعه ملی، بانک مرکزی و ۱۸ بانک ایرانی از مبادلات بین‌المللی		
بلا تکلیفی برجام	حکمرانی بخشی	تدابیر
ناکارآمدی نظام مالی		
ناکارآمدی نظام بانکی		
تنظیم‌گری ضعیف در حوزه سیاست داخلی		
ضعف تنظیم‌گری در حوزه مسکن		
تنظیم‌گری ناکارآمد در حوزه انرژی		
تنظیم‌گری ناکارآمد در حوزه صنعت		
تنظیم‌گری کم اثر در حوزه فرهنگ		
تنظیم‌گری کم اثر در حوزه جامعه		
تنظیم‌گری ناکارآمد در حوزه سیاست خارجی		
نبود مدل برای مشارکت‌پذیری بخش خصوصی، مردم و جامعه مدنی		

از آنجایی که پژوهش حاضر، کیفی بود، لذا دارای منطق استقرایی (جزء به کل) است و به همین دلیل از شواهد به سمت تبیین پیش می‌رود و گام به گام در هر مرحله به مفاهیمی کلی‌تر دست پیدا می‌کند. در نهایت بعد از استخراج شاخصهای به دست آمده، به اعتبار سنجی آنها توسط خبرگان پرداخته شد.

پس از دستیابی به یک تصویر رضایت‌بخش از تمها و اصلاح کدهای اختصاصی در هر تم و داستان کلی تحلیل، نوبت به تعریف و نام‌گذاری تمهای اصلی (حاصل از ترکیب تمهای فرعی سطح آخر) توسط پژوهشگر می‌رسد؛ یعنی تمهایی را که برای تحلیل ارائه کرده، تعریف کرده و مورد بازبینی مجدد قرار می‌دهد، سپس داده‌ها داخل آنها را تحلیل می‌کند. به وسیله تعریف و بازبینی کردن، ماهیت آن چیزی که یک تم در مورد آن بحث می‌کند مشخص شده و تعیین می‌شود که هر تم کدام جنبه از داده‌ها را در خود دارد. نام‌گذاری تمهای اصلی بر مبنای محتویات تم و صلاح‌دید پژوهشگر انجام می‌شود. در این مرحله در نهایت پس از رفت و برگشت در میان ابعاد مدل، مؤلفه‌های اصلی آسیب‌شناسی رفاه عمومی شناسایی می‌شود.

در پایان برای نشان‌دادن روابط میان ابعاد مدل، در شکل (۱) خروجی نرم‌افزار MAX-QDA18 نشان داده شده است. با توجه به مفاهیم و ابعاد مدل نظری به شرح شکل (۱) است.

شکل (۱) روابط بین مؤلفه‌های مدل در نرم‌افزار MaxQDA18

در پژوهشهایی که منجر به طراحی مدل می‌شود ضروری است این کار به صورت سیستماتیک انجام شود یعنی نیاز به تفکر، ابتکار، خلاقیت و خبرگی دارد. مدل آسیب‌شناسی حکمرانی رفاه عمومی پس از جمع‌آوری داده‌ها و گدگذاری از طریق تحلیل تم در شکل (۲) قابل مشاهده است. الگوی ارائه‌شده دارای چهار بعد اصلی (شرایط علی، راهبردها، شرایط زمینه‌ای و پیامدها)، شش مؤلفه و ۴۵ شاخص است.

شکل (۲) الگوی آسیب‌شناسی حکمرانی رفاه عمومی

یافته‌های بخش کمی

پس از آسیب‌شناسی مدل حکمرانی رفاه عمومی از طریق تحلیل تماتیک، برای بررسی وضعیت فعلی و اعتباریابی مدل، پرسشنامه‌ای بر اساس مدل آسیب‌شناسی حکمرانی رفاه عمومی با ۶ مؤلفه و ۴۵ گویه (جدول ۲) که بر مبنای شاخصها تنظیم شده‌اند استخراج و در میان جامعه آماری توزیع شد و بعد از تکمیل و جمع‌آوری داده‌های پرسشنامه برای هر یک از متغیرهای تحقیق به ارائه آماره‌های عددی مانند میانگین، میزان شکاف، ضریب تغییرات، انحراف معیار و واریانس به صورت جدول (۳) پرداخته شد.

جدول (۳) آماره‌های توصیفی مؤلفه‌ها

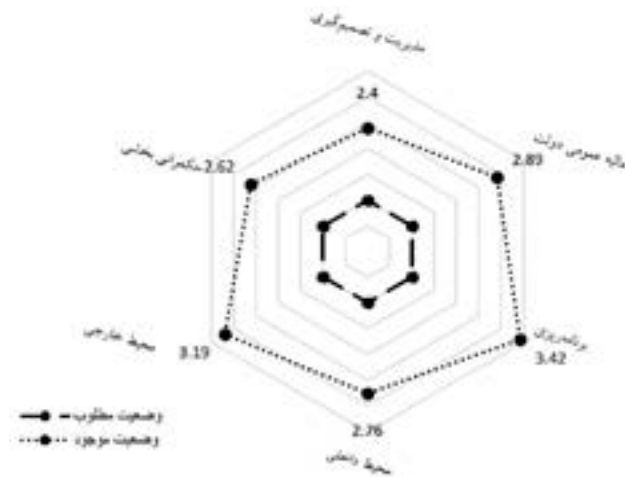
متغیرها	مدیریت و تصمیم‌گیری	مالیه عمومی دولت	برنامه‌ریزی	محیط داخلی	محیط خارجی	حکمرانی بخشی
آماره‌ها						
میانگین	۲/۴	۲/۹	۳/۴	۲/۷	۳/۲	۲/۶
درصد میانگین	٪ ۶۹/۰	٪ ۶۲/۰	٪ ۵۸/۵	٪ ۶۱/۰	٪ ۵۷/۹	٪ ۶۲/۵
میزان شکاف	٪ ۳۱/۰	٪ ۳۸/۰	٪ ۴۱/۵	٪ ۳۸/۹	٪ ۴۲/۱	٪ ۳۷/۵
ضریب تغییرات	٪ ۳۶/۳	٪ ۳۰/۹	٪ ۲۵/۶	٪ ۳۰/۲	٪ ۲۹/۹	٪ ۳۱/۶
انحراف معیار	۰/۹	۰/۹	۰/۹	۰/۸	۰/۹۵	۰/۸۳
واریانس	۰/۸	۰/۹	۰/۸	۰/۹	۰/۸۷	۰/۸۴

نتایج جدول (۳) نشان می‌دهد که متغیرهای، مدیریت و تصمیم‌گیری، مالیه عمومی دولت، محیط داخلی، حکمرانی بخشی در مرز مقدار قابل قبول هستند زیرا مقدار میانگین به دست آمده برای آنها کمتر از (۳) است. متغیرهای برنامه‌ریزی و محیط خارجی در وضعیت نامطلوب قرار دارند زیرا مقدار میانگین به دست آمده برای آنها بیشتر از (۳) برآورد شده است. لازم به ذکر است با توجه به منفی بودن متغیر آسیب‌شناسی، مقدار قابل قبول برای میانگین عدد (۳) است و هر چه میانگین کمتر از (۳)

باشد، مؤلفه موردنظر دارای وضعیت مطلوب در جامعه آماری است و بر عکس. بیشترین ضریب تغییرات به متغیر مدیریت و تصمیم‌گیری تعلق گرفته که نشان می‌دهد کمترین اتفاق نظر در پاسخگویی را به خود اختصاص داده است همچنین کمترین ضریب تغییرات به متغیر برنامه‌ریزی تعلق گرفته که نشان می‌دهد بیشترین اتفاق نظر در پاسخگویی را به خود اختصاص داده است.

شکل (۳) نمودار شکاف میانگین وضعیت موجود با وضعیت مطلوب

شکل (۳)، تحلیل شکاف میانگین وضعیت موجود با وضعیت مطلوب در مدل آسیب‌شناسی حکمرانی رفاه عمومی را نشان می‌دهد؛ رنگ آبی مقدار میانگین در وضعیت مطلوب را نشان می‌دهد مقدار میانگین در وضعیت مطلوب (عدد یک) است رنگ نارنجی مقدار میانگین در وضعیت موجود را در مدل نشان می‌دهد. هر چه قدر متغیر به وضعیت مطلوب نزدیک‌تر باشد متغیر در شرایط بهتری قرار داشته و رضایتمندی از این محل بالاتر بوده و حکمرانی رفاه عمومی را بهبود می‌بخشد.

اعتباریابی مدل پژوهش

بررسی جزئیات مدل از طریق مدل برآورد شده به کمک نرم افزار معادلات ساختاری Smart PLS انجام شد. شکل (۳) نشانگر مقادیر برآورد شده بارهای عاملی است. نتایج سنجش روایی واگرا به روش فورنل و لاکر برای مقدار جذر AVE هر یک از سازه‌ها با مقادیر همبستگی میان سازه‌های دیگر در جدول (۴) نشان داده شده است.

جدول (۴): ماتریس سنجش روایی واگرا به روش فورنل و لاکر

مؤلفه‌ها	مدیریت و تصمیم‌گیری	راهبردها	حکمرانی بخشی	مالیه عمومی دولت	محیط داخلی	محیط خارجی
مدیریت و تصمیم‌گیری	۰/۹۱					
راهبردها	۰/۷۱	۰/۹۱				
حکمرانی بخشی	۰/۷۷	۰/۶۷	۰/۸۶۱			
مالیه عمومی دولت	۰/۷۹	۰/۷۷	۰/۶۹	۰/۸۷		
محیط داخلی	۰/۸۶	۰/۷۹	۰/۷۹	۰/۸۳	۰/۹۱	
محیط خارجی	۰/۸۳	۰/۷۵	۰/۷۲	۰/۸۶	۰/۸۵	۰/۹۲

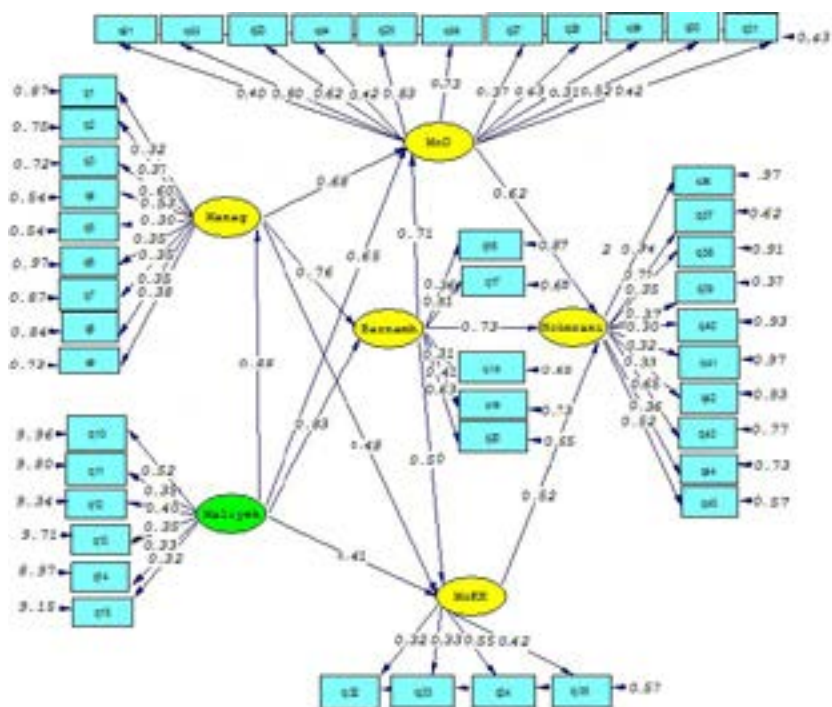
بر اساس نتایج ماتریس فورنل و لاکر، مقادیر جذر AVE، برای تمامی سازه‌ها که در قطر اصلی ماتریس قرار دارند از مقدار همبستگی بین آنها که در خانه‌های زیرین و راست قطر اصلی قرار گرفته‌اند، بیشتر است بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که در این پژوهش، تعامل مطلوبی بین سازه‌های مدل و شاخصهای خود نسبت به سازه‌های دیگر وجود دارد به عبارتی دیگر روایی واگرایی مدل از نظر روایی فورنل و لاکر در حد مطلوب است و تأیید می‌شود.

جدول (۵): پایایی مرکب و آلفای کرونباخ

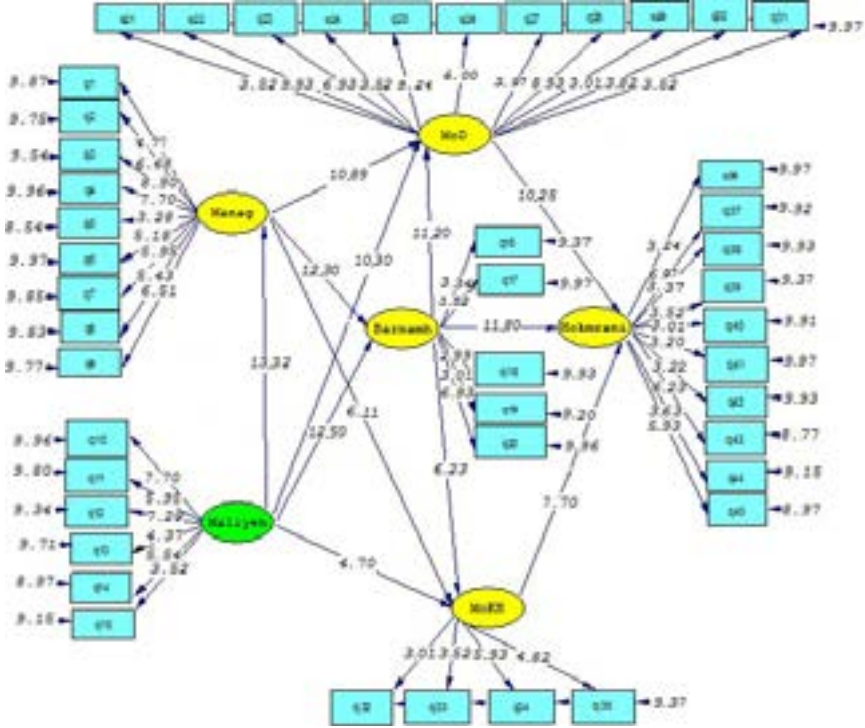
تعداد شاخص	آلفای کرونباخ	پایایی مرکب	مؤلفه‌ها
۹	۰/۸۷	۰/۹۹	مدیریت و تصمیم‌گیری
۵	۰/۸۸	۰/۹۵	برنامه‌ریزی
۱۰	۰/۸۷	۰/۹۷	حکمرانی بخشی
۶	۰/۸۶	۰/۸۷	مالیه عمومی دولت
۱۱	۰/۸۶	۰/۹۷	محیط داخلی
۴	۰/۸۰	۰/۸۶	محیط خارجی

نتایج پایایی مرکب و آلفای کرونباخ جدول (۵) نشان داده شده است. زمانی این مقادیر در سطح مطلوب خود قرار دارند که مقدار آنها بالاتر از ۰/۷ باشند. همانطوریکه مشاهده می‌شود مقادیر برآورد شده برای آلفای کرونباخ و پایایی مرکب همگی بیشتر از ۰/۷ است که نشان‌دهنده پایایی مطلوب متغیرهای تحقیق است. بنا بر مدل از پایایی مطلوبی برخوردار است که جزئیات مربوط به بارهای عاملی آن در شکل‌های (۴ و ۵) و جدول (۶) نشان داده می‌شود. به‌منظور بررسی اعتبار صوری ابزارهای سنجش در مطالعه حاضر، سؤالات بر اساس نظرات خبرگان طراحی می‌شود.

شکل (۴): اندازه‌گیری مدل کلی در حالت استاندارد

شکل (۴): اندازه‌گیری مدل کلی در حالت معنی‌داری

جدول (۶): نتایج حاصل از آزمون مدل

مسیر	متغیر مستقل	متغیر وابسته	ضریب در حالت استاندارد	t	نتیجه
۱	مدیریت و تصمیم‌گیری	برنامه‌ریزی	۰/۷۶	۱۲/۳۰	تأیید مسیر
۲		محیط داخلی	۰/۶۸	۱۰/۸۹	تأیید مسیر
۳		محیط خارجی	۰/۴۸	۶/۱۱	تأیید مسیر
۴	مالیه عمومی دولت	مدیریت و تصمیم‌گیری	۰/۸۸	۱۳/۳۲	تأیید مسیر
۵		برنامه‌ریزی	۰/۸۳	۱۲/۵۰	تأیید مسیر

مسیر	متغیر مستقل	متغیر وابسته	ضریب در حالت استاندارد	t	نتیجه
۶	مالیه عمومی دولت	محیط داخلی	۰/۶۵	۱۰/۳۰	تأیید مسیر
		محیط خارجی	۰/۴۱	۴/۷۰	تأیید مسیر
۷	برنامه ریزی	حکمرانی بخشی	۰/۷۳	۱۱/۸۰	تأیید مسیر
		محیط داخلی	۰/۷۱	۱۱/۲۰	تأیید مسیر
		محیط خارجی	۰/۵۰	۶/۲۳	تأیید مسیر
۸	محیط داخلی	حکمرانی بخشی	۰/۶۲	۱۰/۲۵	تأیید مسیر
			محیط خارجی	۰/۵۲	۷/۷۰

نتایج ضرایب استاندارد و معنی داری که در جدول (۶) گزارش شده نشان می‌دهد روابط بین مدل مورد تأیید است. نتایج برازش مدل و شاخص برازش کلی مدل GOF به صورت میانگین هندسی R2 و متوسط اشتراک نیز محاسبه شد و مثبت بودن شاخص نیکویی برازش GOF که دارای مقدار ۰/۸۰ است، نشان داد که برازش کلی مدل مطلوب بوده و در نتیجه مدل کلی تأیید می‌شود. زمانی مدل از قدرت پیش‌بینی بالایی برخوردار است که مقدار Q2 محاسبه شده مثبت و بیشتر از ۰/۳۵ باشد که این شرایط برای تمامی اعداد مدل صدق کرده و قابل قبول است که حاکی از قدرت پیش‌بینی بالای مدل دارد.

اولویت‌بندی مؤلفه‌ها

برای رتبه‌بندی مؤلفه‌ها از آزمون ناپارامتری فریدمن استفاده شده است.

جدول (۷): رتبه‌بندی مؤلفه‌ها به روش آزمون فریدمن

رتبه	میانگین رتبه	مؤلفه‌ها
اول	۶/۵۴	مدیریت و تصمیم‌گیری
دوم	۵/۶۵	برنامه‌ریزی

Designing the Pathology Model of Public Welfare Governance in Iran

رتبه	میانگین رتبه	مؤلفه‌ها
سوم	۵/۵۹	مالیه عمومی دولت
چهارم	۵/۴۵	محیط داخلی
پنجم	۵/۲۷	محیط خارجی
ششم	۵/۱۴	حکمرانی بخشی
	۳۱/۲۱۴	آماره کای اسکوتر (χ^2)
	۰/۰۰۰	مقدار احتمال (p)

نتایج رتبه‌بندی مؤلفه‌ها با استفاده از آزمون فریدمن در جدول (۷) گزارش شده است. نتایج نشان داد که مقدار سطح معناداری صفر (۰/۰۰) است و از ۰/۰۵ کمتر است لذا گواه این است که مؤلفه‌های اختلاف معناداری با یکدیگر دارند. همچنین بر اساس نتایج جدول (۷) مؤلفه مدیریت و تصمیم‌گیری دارای بیشترین رتبه و مؤلفه حکمرانی بخشی دارای پایین‌ترین رتبه هستند.

جدول (۸): رتبه‌بندی مؤلفه‌های مدل

مؤلفه‌ها	بیشترین رتبه	کمترین رتبه
مدیریت و تصمیم‌گیری	پیچیدگی نظام تصمیم‌گیری	توسعه‌نیافتگی دولت الکترونیک
مالیه عمومی دولت	ساختار معیوب بودجه عمومی	اعمال یارانه پنهان و هدر رفت منابع هنگفت و گران‌قیمت انرژی
برنامه‌ریزی	ناکارآمدی برنامه اقتصاد کلان کشور	دیپلماسی سیاسی و اقتصادی ضعیف در هماهنگی با اهداف کلان کشور
محیط داخلی	نوسانات شدید اقتصادی	ضعف جامعه مدنی
محیط خارجی	تحریم‌های بین‌المللی	تحریم صندوق توسعه ملی، بانک مرکزی و ۱۸ بانک ایرانی از مبادلات بین‌المللی (عدم دسترسی به سوئیفت)
حکمرانی بخشی	ناکارآمدی نظام مالی	تنظیم‌گری کم اثر در حوزه فرهنگ

بحث

با توجه به اهمیت مسئله پژوهش و همچنین مروری بر ادبیات و پیشینه تحقیق، ضرورت طراحی مدل آسیب‌شناسی حکمرانی رفاه عمومی در ایران احساس شد. این پژوهش می‌تواند نقشه راه جامع و الگوی مناسبی برای شناسایی آسیب‌های موجود سیستم حکمرانی رفاه عمومی در ایران باشد. برنامه‌ریزی برای رفع این آسیب‌ها توسط کارگزاران حوزه خط‌مشی‌گذاری و رفاه اجتماعی، پیامدهای مطلوبی همچون اصلاح نظام سیاست‌گذاری، اصلاح نظام بانکی، اصلاح نظام مالیاتی، اصلاح ساختار تأمین منابع عمومی، بازطراحی ساختار بودجه‌ریزی کشور، اصلاح ساختار تدوین برنامه‌های توسعه، اصلاح نظام تولید، اصلاح بازار سرمایه، تقویت دیپلماسی سیاسی، تقویت دیپلماسی اقتصادی، کنترل قاچاق کالا و ارز، ایجاد شفافیت، رفع انحصارگرایی و ایجاد رقابت در تولید، خدمات و اصلاح نظام مجوزدهی را به همراه خواهد داشت که نتیجه آن رسیدن به جامعه آرمانی خواهد بود.

برای ارتقاء شاخص رفاه در کشور نمی‌توان به یک یا چند مؤلفه و عامل عمده اتکاء کرد؛ بلکه همه شاخص‌های مدل باید به یک نسبت رشد و ارتقاء پیدا کنند. بنابراین در این پژوهش نیز تلاش برای رفع تمام آسیب‌های شناسایی شده موجب بهبود رفاه عمومی می‌شود و رفع تنها چند مورد از آسیب‌ها به‌تنهایی اثرگذاری لازم را نخواهد داشت.

این پژوهش با هدف طراحی الگوی آسیب‌شناسی حکمرانی رفاه عمومی در ایران انجام شد. نتایج نشان می‌دهند که کارگزاران حوزه سیاست‌گذاری عمومی در صورت به‌کارگیری و توجه (۴) مؤلفه (عوامل علی، راهبردها، عوامل زمینه‌ای و پیامدها)، (۶) بُعد (مدیریت و تصمیم‌گیری، برنامه‌ریزی، مالیه عمومی دولت، محیط داخلی، محیط خارجی و حکمرانی‌بخشی) و (۴۵) شاخص استخراج‌شده در مدل، موجب شناسایی آسیب‌های حوزه حکمرانی رفاه عمومی می‌شوند تا از طریق تلاش برای رفع آسیب‌ها منجر به ارتقای کیفی رفاه و دستیابی به سطح قابل‌قبولی از

رفاه عمومی در نظام حکمرانی ایران شوند. زیرا تحقق حکمرانی رفاه عمومی در گرو شناسایی آسیبها، کمبودها، مشکلات، نواقص و نارساییهای مدل حکمرانی فعلی است.

در این پژوهش ابعاد مالیه عمومی دولت و مدیریت و تصمیم‌گیری بر برنامه‌ریزی، محیط داخلی و خارجی تأثیر خواهند داشت و ضعف در این ابعاد منجر به حکمرانی بخشی می‌شوند. ابعادی همچون مدیریت و تصمیم‌گیری و مالیه عمومی دولت می‌تواند عوامل علی و اثرگذار در الگوی آسیب‌شناسی حکمرانی رفاه عمومی ایران در نظر گرفته شوند. عوامل علی مجموعه شرایطی است که سبب پیدایش، رشد و گسترش پدیده اصلی (ناکارآمدی در حوزه رفاه عمومی) می‌شوند. در واقع شرایط علی رویدادهایی است که موقعیتها، مباحث و مسائل مرتبط با ناکارآمدی در حوزه رفاه عمومی را خلق و تا حدودی تشریح می‌کنند که چرا و چگونه افراد و گروهها به این پدیده مبادرت می‌ورزند.

در واقع، منظور از شرایط علی، رویدادها و اتفاقاتی است که بر ناکارآمدی در حوزه رفاه عمومی تأثیر گذاشته و منجر به بروز آن می‌شوند. نتایج مطالعه با مطالعات سردارنیا (۲۰۱۷) با عنوان حکمرانی در ایران، آسیب‌شناسی و ارائه راهبردها، عباسی و همکاران (۲۰۱۶) با عنوان موانع اجرای سیاستهای عمومی در سازمانهای دولتی، پورعزت و همکاران (۲۰۱۴) با عنوان اولویت‌بندی مسائل در تدوین دستورکار برای خط‌مشی‌گذاری عمومی، رهنورد (۲۰۱۱) با عنوان طراحی الگوی مدیریت دولتی برای تحقق حاکمیت تراز چشم‌انداز ۱۴۰۴، مکیان و بی‌باک (۲۰۱۵) با عنوان طراحی و تبیین مدل بودجه‌بندی بر اساس شاخصهای حکمرانی خوب در ایران، موسوی و زاهدی (۲۰۱۷) با عنوان ارائه و تبیین ارکان برای الگوی سازی راهبردی رفاه عمومی بر اساس تحلیل محتوی آراء و اندیشه‌های امام خمینی (ره)، ابوالحسنی و همکاران (۲۰۱۸) با عنوان ارائه الگوی دستور کار خط‌مشیهای اصلاح نظام اداری در ایران، دانش فرد و رجایی (۲۰۱۸) با عنوان راهبردهای شکل‌گیری مؤثر خط‌مشی در حیطه سلامت نظام اداری، روزبه و همکاران (۲۰۲۰) با عنوان ارائه الگوی خط‌مشی‌گذاری توسعه منابع

انسانی با تأکید بر نقشهای بازیگران دستگاہهای دولتی ایران، لوبراند (۲۰۱۵) با عنوان شکاف اجرا در حکمرانی و سیوسایند (۲۰۱۷) با عنوان آینده مدل رفاه اسکاندیناوی، سیستمهای مدیریت موازی و شهروندی فعال همراستا بوده و همخوانی دارد.

ابعادی مانند محیط داخلی و محیط خارجی می‌توانند عامل زمینه‌ای در الگوی آسیب‌شناسی حکمرانی رفاه عمومی ایران در نظر گرفته شوند. عوامل زمینه‌ای منجر به عدم تحقق اهداف نهایی رفاه عمومی را نشان می‌دهند. نتایج مطالعه با مطالعات حاجی‌پور و همکاران (۲۰۱۶) با عنوان طراحی الگوی آسیب‌شناسی اجرای خط‌مشی عمومی در ایران، پورکیانی و همکاران (۲۰۱۴) با عنوان تبیین موانع اجرای خط‌مشی با استفاده از بحث متمرکز گروهی، عباسی و همکاران (۲۰۱۶) با عنوان موانع اجرای سیاستهای عمومی در سازمانهای دولتی و رنگریز و همکاران (۲۰۱۸) با عنوان بررسی موانع اجرای خط‌مشیهای عمومی در سازمانهای دولتی با استفاده از روش فراترکیب همراستا بوده و همخوانی دارد.

بُعد برنامه‌ریزی می‌تواند به‌عنوان عامل راهبردی در الگوی آسیب‌شناسی حکمرانی رفاه عمومی در ایران در نظر گرفته شوند. راهبردها کنشها یا برهم‌کنشهای خاصی که از حکمرانی رفاه عمومی منتج می‌شود. راهبردها و اقدامات، طرحها و کنشهایی‌اند که به طراحی مدل کمک می‌کنند. نتایج مطالعه با مطالعه درخشان و همکاران (۲۰۱۸) با عنوان آسیب‌شناسی مؤلفه‌های حکمرانی خوب (پاسخگویی، عدالت و انصاف)، سانوگو^۱ (۲۰۱۹) با عنوان آیا عدم تمرکز مالی باعث افزایش دسترسی شهروندان به خدمات عمومی و کاهش فقر می‌شود و آردیلی^۲ (۲۰۱۹) با عنوان استفاده از روش TOPSIS برای ارزیابی حکمرانی خوب در کشورهای اتحادیه اروپا همراستا بوده و همخوانی دارد.

پیامد الگوی آسیب‌شناسی حکمرانی رفاه عمومی در ایران، حکمرانی‌بخشی است.

1. Sanogo
2. Ardielli

پیامدها شامل خروجیهای تأثیرگذار مشهود و نامشهودی است که در نهایت از تحقق راهبردها ناشی می‌شود. نتایج مطالعه با مطالعه پومرانز و استیدمن^۱ (۲۰۲۰) سنجش حکمرانی خوب، رهبری، ابزاری برای ارزیابی اصول حکمرانی خوب همراستا بوده و همخوانی دارد.

بر اساس بُعد مدیریت و تصمیم‌گیری پیشنهاد می‌شود، تقویت هماهنگی و یکپارچگی تصمیم‌گیرها به‌ویژه در حوزه اقتصادی؛ تصویب قانون مدیریت تعارض منافع، ایجاد شفافیت در فرآیند تصمیم‌گیری، توسعه دولت الکترونیک، توجه به محیط داخلی و خارجی، حذف قوانین و مقررات تکراری و تنقیح قوانین کشور، حاکمیت ساختارهای رسمی در سازمانها، حاکمیت نگرشهای میان‌مدت و بلندمدت و تمایل به تصمیمات اثربخش اقدام شود.

بر اساس بُعد مالیه عمومی دولت پیشنهاد می‌شود که اصلاح فرآیند بودجه‌ریزی کشور به‌منظور ایجاد ساختاری مناسب برای بودجه عمومی، تخصیص بهینه منابع مبتنی بر افزایش اثربخشی، اصلاح قوانین برنامه‌بودجه و محاسبات عمومی برای حذف عملیات خارج از بودجه عمومی، چابک‌سازی دولت جهت جلوگیری از کسری بودجه، استفاده از روشهای نوین تأمین مالی به‌منظور کاهش وابستگی نظام تأمین مالی به نفت و منابع طبیعی، برنامه‌ریزی جهت تأمین منابع مالی در دسترس با اصلاح نظام مالیاتی کشور، مدیریت اثربخش بازار ارز، حذف یارانه پنهان و توزیع عادلانه یارانه‌ها به‌منظور کاهش شاخصهای نابرابری (ضریب جینی و نسبت هزینه ده درصد ثروتمندترین به ده درصد فقیرترین جمعیت کشور) انجام شود.

بر اساس بُعد برنامه‌ریزی پیشنهاد می‌شود که با توجه به اینکه تحریمهای آمریکا در میان‌مدت و چه‌بسا در بلندمدت پایدار خواهد ماند ضروری است که در روند سیاست‌گذاری و قانون‌نویسی به کاهش آسیب‌پذیری اقتصاد کشور و خروج از محدوده تحریم‌پذیری توجه ویژه‌ای شود. بازطراحی و حذف سازوکارهای فسادزا در سیاست‌گذاری عمومی، الزام دولت به تهیه نقشه جامع یکپارچه‌سازی سامانه‌ها، تبادل و پردازش داده‌های اقتصادی

1. Pomeranz and Stedman

و اجتماعی، تنظیم برنامه راهبردی در اقتصاد کلان، استقرار دیپلماسی سیاسی و اقتصادی هماهنگ با اهداف کلان کشور، تدوین سیاستهای توسعه‌ای واقع‌بینانه، سازگاری بودجه سنواتی با برنامه‌های توسعه پنج‌ساله کشور و تربیت نیروی انسانی کارآمد صورت پذیرد.

بر اساس بُعد محیط داخلی پیشنهاد می‌شود که کنترل نوسانات شدید اقتصادی، تدوین راهبرد مناسب در اقدامات حمایتی از بنگاههای اقتصادی و خانوارها، ایجاد اشتغال، افزایش تولید و رشد اقتصادی، تقویت جامعه مدنی، اعتمادسازی مردم و ارتقاء سرمایه اجتماعی، مبارزه با فساد، ویژه‌خواری و رانت، شایسته‌سالاری و حاکمیت ضوابط به جای روابط، استقرار ساختار سازمانی منسجم و کارآمد، کاهش اثر گروههای ذی‌نفع در حکمرانی، واگذاری بنگاههای دولتی غیرحاکمیتی به بخش خصوصی و استقرار نظام نظارتی فراگیر و مردمی به عمل آید.

بر اساس بُعد محیط خارجی پیشنهاد می‌شود که باز طراحی مأموریت‌های وزارت امور خارجه، تنش‌زدایی در روابط بین‌المللی، تعیین تکلیف ۳ لایحه (اصلاح قانون مبارزه با تأمین مالی تروریسم، پیوستن ایران به کنوانسیون سازمان ملل متحد برای مبارزه با جرایم سازمان‌یافته فراملی پالمو و اصلاح قانون مبارزه با پولشویی) از لوائح ۴ گانه موسوم به ATF و تعیین تکلیف برجام انجام شود. آمریکا بخشهای کلیدی، ارزآور و البته آسیب‌پذیر اقتصاد ایران را تحت تحریم قرار داده است و تا زمانی که اصلاحات اساسی در اقتصاد داخلی ایران انجام نشود گذر زمان به نفع ایران نخواهد بود.

بر اساس بُعد حکمرانی بخشی پیشنهاد می‌شود که تنظیم مدلی برای مشارکت‌پذیری بخش خصوصی، مردم و جامعه مدنی، ایجاد نظام مالی کارآمد، اصلاح نظام بانکی و جلوگیری از بنگاهداری و واسطه‌گری بانکها، تنظیم‌گری کارآمد در حوزه سیاست داخلی، اصلاح سیاست خارجی و به‌کارگیری دیپلماسی کارآ، برنامه‌ریزی کارآمد در حوزه‌های انرژی، صنعت، مسکن، فرهنگ و جامعه انجام شود.

تحقیق حاضر دارای محدودیتهایی به شرح ذیل است: تحقیق حاضر یک تحقیق آمیخته

و ترکیبی بوده و در دو فاز کیفی و کمی انجام شده که در فاز کیفی مصاحبه از خبرگان انجام شده است. مدت‌زمان مصاحبه از جمله محدودیت‌های این تحقیق بوده است. از محدودیت‌های خارج از کنترل محقق، مشکلات ناشی از شیوع بیماری کرونا (COVID-19) بود که انجام مصاحبه و توزیع پرسشنامه در تحقیقات میدانی را با محدودیت روبه‌رو کرد. همچنین نگرانی افراد در خصوص انتشار متن مصاحبه‌ها یا فایل پرسشنامه‌ها از دیگر محدودیت‌های پژوهش بود که البته به افراد اطمینان داده شد که پاسخها محرمانه بوده و قابل ردیابی نخواهد بود. با این روش تعداد بیشتری از پرسشنامه‌های توزیعی واصل شد.

ملاحظات اخلاقی

مشارکت نویسندگان

همه نویسندگان در تهیه مقاله مشارکت داشته‌اند.

سازمان حمایت‌کننده

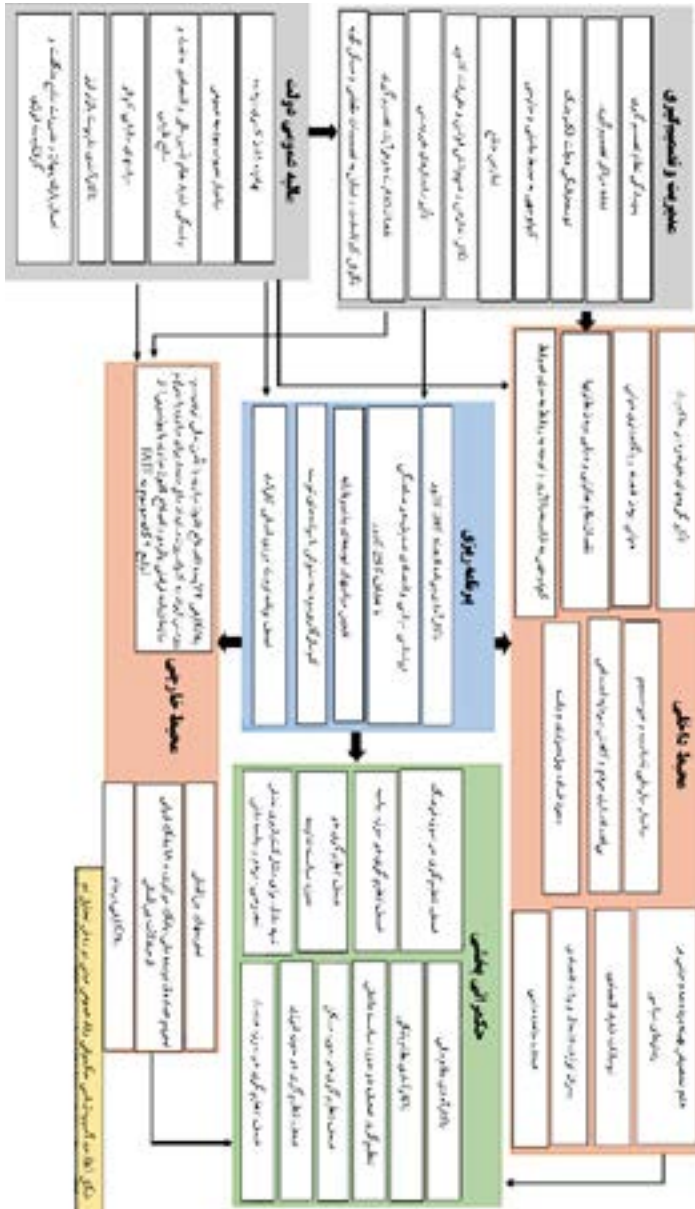
این مطالعه از سوی هیچ سازمانی مورد حمایت مالی قرار نگرفته است.

تعارض منافع

نویسندگان اظهار داشته‌اند که تضاد منافی وجود ندارد.

پیروی از اصول اخلاقی پژوهش

در مقاله حاضر تمامی ملاحظات اخلاقی از جمله شرط امانت، صداقت و عدم سرقت ادبی رعایت شده است.

- Abasi, A. Motazadian, R., & Miraii, M. (2016). Investigation the barriers of Public Policy Implementation in Governmental Organizations. *Organizational Resources Management Researchs*, 6(2), 4969-. (in Persian)
- Abolhasani, A., Daneshfard, K., & Faghihi, A. (2018). An Agenda Setting for the Reformation Policies of Administrative System in Iran. *Journal of Public Administration*, 9(4), 615640-. doi: 10.22059/jipa.2018.248615.2154. (in Persian)
- Ardielli, E. (2019). Use of TOPSIS method for assessing of good governance in European Union countries. *Review of Economic Perspectives*, 19(3), 211231-.
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative research in psychology*, 3(2), 77101-.
- Cox, R. W. (2015). *Ethics and integrity in public administration: Concepts and cases*: Routledge.
- Daneshfard, K., & rajaei, z. (2018). *Investigating Effective Strategies in the Field of Administrative Integrity System*. 24(68(6587-.. (in Persian)
- Derakhshan, R., Najafbagy., Daneshfard, K., & Pilevary, N. (2018). *Pathology of Good Governance Components (Accountability and Justice and Fairness)* in Markazi Province Jihad Organization, 6 (30), 89104-. (in Persian)
- Fernandez, S., & Rainey, H. G. (2006). Managing successful organizational change in the public sector. *Public administration review*, 66(2), 168176-.
- Fornell, C., & Larcker, D. F. (1981). Evaluating structural equation models with unobservable variables and measurement error. *Journal of marketing research*, 18(1), 3950-.
- Gharehdaghi, R. (2018). Identifying and Prioritizing the Components of Employees' Participation in Implementing Public Policy in the Field of Whole Countries' Municipalities. *Public Policy In Administration*, 9(3), 117-. (in Persian)
- Grindle, M. S. (2017). *Good governance*, RIP A critique and an alternative. Governance Vol. 30, Issue 1, Pages 1722- January.
- Hajipoor, E., Forozaandeh, L., Danaei-Fard, H., & Fani, A. (2016). Designing the Pathological Model of Implementation of Public Policy in Iran. *MILITARY MANAGEMENT QUARTERLY*, 15(58), 123-. (in Persian)

- Javaheri Zadeh, E., Moghimi, S. M., Gholipour, A., & Tahmasebi, R. (2014). Organizational Talent Management: Identify Indicators and Features of Key Employees. *Organizational Culture Management*, 12(2), 149-171. doi: 10.22059/jomc.2014.51178. (in Persian)
- Lovbrand, E. (2015). Implementation gap in governance. *Global Environmental Politics*, 9(2), 74100-.
- Makiyan, S. N., & Bibak, M. (2015). The Effect of Good Governance on Human Development in Islamic and OECD Countries. *Economical Modeling*, 9(30), 131147-. (in Persian)
- McLeod, T. H., & Supervisor, F. (1964). *National Planning in Iran: A report based on the experiences of the Harvard Advisory Group in Iran*: Sask.
- Mehrabanfar, E. (2016). Pathology Study of the Government's privatization Policy Based Ongrounded Theory Approach. *Majlis and Rahbord*, 23(86), 329350-. (in Persian)
- Mousavi, M., & Za, M. (2017). Presenting and Explaining Directional Pillars of Public Welfare Strategies Pattern: A Content Analysis of Imam Khomeini's Thoughts. *Social Development & Welfare Planning*, 9(32), 203235-. doi: 10.22054/qjsd.2017.8430. (in Persian)
- Niazi, M., Abbaszadeh, M., & Saadati, M. (2017). *Construction and validation of high-risk behavior scale application with smart-PLS software (Case of 15-34-year-old youths of Tabriz)*. (in Persian)
- Pomeranz, E. F., & Stedman, R. C. (2020). Measuring good governance: piloting an instrument for evaluating good governance principles. *Journal of Environmental Policy & Planning*, 22(3), 428440-.
- Poorkiani, M., Salajegheh, S., & Zare Poor Nasirabadi, F. (2014). Explanation of Obstacles to the Implementation of the Policy by using Focus Group Discussions (Case Study: Law on Civil Service Management). *Quarterly Journal of Public Organizations Management*, 3(1), 724-. (in Persian)
- Pourezzat, A. A., Bigdeli, S., & Sadabadi, A. A. (2014). The Prioritizing of Problems in The Agenda-Setting Stage of Public Policies. *Bi-Quarterly Political Knowledge*, 9(2), 528-. doi: 10.30497/pk.2014.1682. (in Persian)

- Rahmani, H., Moosakhani, M., Memarzade Tehran, G., Daneshfard, K., & Kazemi, A. (2014). The combination of Delphi method and Shannon entropy to deal with administrative corruption, using Fuzzy Inference System. *Industrial Management Studies*, 15(44), 75116-. doi: 10.22054/jims.2014.7339. (in Persian)
- Rangriz, H., Kheirandish, M., & Latifi Jaliseh, S. (2018). Exploring of Public Policies Implementation Obstacles in Governmental Organizations Using the Meta Synthesis Method. *Public Policy*, 4(1), 123138-. doi: 10.22059/ppolicy.2018.66852. (in Persian)
- Roozbeh, A. M., teymournejad, K., & Rabiee Mondajin, M. R. (2020). Presenting a Human Resource Development Policy Model with Emphasis on the Roles of Actors and Drawing Relationships between Model Components in Iranian State Agencies. *Journal of Human Capital Empowerment*, 2(4), 265284-. (in Persian)
- Sanogo, T. (2019). Does fiscal decentralization enhance citizens' access to public services and reduce poverty? Evidence from Côte d'Ivoire municipalities in a conflict setting. *World Development*, 113, 204221-.
- Sardarnia, k., (2017). *Governance in Iran, pathology and presentation of strategies. Rahbord-e-Tousee*, 49(13), 00-. (in Persian)
- Sheikhipour, m., & Salajeghe, S. (2017). Investigation of the situation of formal problem finding and the level of public policy performance in the Ministry of Cooperatives, Labour and Social Welfare. *Public Policy In Administration*, 8(Vol.8.No. 27,Auumn2017), 5163-. (in Persian)
- Sivesind, K. H., Trætteberg, H. S., & Saglie, J. (2017). The future of the Scandinavian welfare model: User choice, parallel governance systems, and active citizenship. *Promoting active citizenship Markets and choice in Scandinavian welfare. edn. Edited by Karl Henrik Sivesind and Jo Saglie. Switzerland: Palgrave Macmillan*, 285310-.
- Smith, B. C. (2007). *Good governance and development*: Macmillan International Higher Education.
- Strauss, A., & Corbin, J. M. (1997). *Grounded theory in practice*: Sage.
- Turner, R. A., Fitzsimmons, C., Forster, J., Mahon, R., Peterson, A., & Stead, S. M. (2014). Measuring good governance for complex ecosystems: perceptions of coral reef-dependent communities in the Caribbean. *Global Environmental Change*, 29, 105117-.